

Στρατολόγηση ανηλίκων για την τέλεση εγκλημάτων.

Διάβασα τις προάλλες σε τούτο τον ιστοχώρο ένα άρθροⁱ για την παραβατικότητα των ανηλίκων, οι προτάσεις του οποίου για την θεραπεία του φαινομένου μου έδωσαν το έναυσμα να αποτυπώσω οργανωμένα κάποιες σκέψεις για το ίδιο θέμα, που κινούνται άναρχα στο μυαλό μου εδώ και καιρό. Διαπιστώνει λοιπόν ο έγκριτος εγκληματολόγος ότι: «[...] Για να υπάρξει πιθανότητα τέλεσης εγκληματικών πράξεων από ανήλικους, πρέπει να υπάρξει ένας συνδυασμός φτώχειας, εγκληματικού παρελθόντος της ίδιας της οικογένειας και έλλειψης ελέγχου των γονέων προς το παιδί. Πρέπει, δηλαδή, να συμπέσουν ταυτόχρονα τρεις παράγοντες προκειμένου να υπάρξει σοβαρή πιθανότητα να εκδηλώσει κάποιος ανήλικος παραβατική συμπεριφορά. Οι ανήλικοι με παραβατικό ιστορικό [...] παρουσιάζουν αντίστοιχα προβλήματα στην οικογένεια και το σχολείο, με αποτέλεσμα να καταφεύγουν σε παραβατικές ομάδες, προκειμένου να αναπληρώσουν εκεί την ανθρώπινη επικοινωνία και την αναγνώριση που τους λείπει [...]» και προτείνει στη συνέχεια «[...] Για να προληφθεί μια μελλοντική έξαρση της παραβατικότητας των ανηλίκων και της νεανικής βίας θα πρέπει -μεταξύ άλλων- να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες στους νέους, να επαναπροσδιορισθούν οι στόχοι της νέας γενιάς και να διασφαλισθούν τα μέσα για την επίτευξή τους, να μειωθεί η ανεργία, να ενσωματωθούν οι μειονοτικές ομάδες του πληθυσμού, να στηριχθούν οι θεσμοί της οικογένειας και του σχολείου και να οικοδομηθεί μια κοινωνία συνοχής και αλληλεγγύης. Μια δίκαιη κοινωνία, με ίσες ευκαιρίες για όλους! [...]».

Συμφωνώ με κάθε παραδοχή και με καθεμία πρόταση, που διατυπώνεται στο ως άνω κείμενο. Δυστυχώς, όμως, σήμερα δεν καλούμαστε πια να προλάβουμε, ως οργανωμένη κοινωνία, «[...] μια μελλοντική έξαρση της παραβατικότητας των ανηλίκων και της νεανικής βίας [...]». Καλούμαστε ήδη να αντιμετωπίσουμε εδώ και τώρα μια τέτοια έξαρση και οι προτάσεις, αν εφαρμοστούν, θα δώσουν καρπούς στο απώτερο μέλλον αφού έχουν ήδη «χαθεί» γενιές ολόκληρες. Επιπλέον, παρατηρείται ότι η παραβατικότητά των ανηλίκων και των νεαρών ενήλικωνⁱⁱ δεν εκδηλώνεται μόνο με την μικροεγκληματικότητα (φθορές εντός ή/και εκτός του σχολικού χώρου, απειλές ή κλοπές κατά συνομηλίκων ή κλοπές κατά καταστημάτων) της παρέας, στην οποία εντάσσονται για να βρουν φίλους και η οποία δεν έχει συνήθως κάποιον αρχηγό ή ιεραρχική δομή (οιονεί «συμμορία» ανηλίκων) αλλά και με την συμμετοχή- τους σε βαρύτερα εγκλήματα (λχ διακίνηση ναρκωτικών, διακεκριμένες κλοπές, οπαδική βία και ότι καλύπτεται πίσω από αυτήν), στα οποία «μυούνται» από ενήλικους, οι οποίοι εκμεταλλεύονται αυτήν ακριβώς την ευαλωτότητά τους προκειμένου να τους στρατολογήσουν και να δημιουργήσουν ομάδες κρούσης με αρχηγό ενήλικο και ιεραρχική δομή (πραγματική «συμμορία» με ανήλικους).

Με δεδομένο ότι δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε άμεσα εκείνες τις συνθήκες που θα απέτρεπαν ανήλικους ή/και νεαρούς ενήλικους από το να παρασύρονται από ενήλικους σε ομάδες βαριάς εγκληματικότητας «[...] προκειμένου να αναπληρώσουν εκεί την ανθρώπινη επικοινωνία και την αναγνώριση που τους λείπει [...]» μήπως θα έπρεπε να σκεφτούμε να αποτρέψουμε τους τελευταίους από το να σκεφτούν ακόμη να χρησιμοποιήσουν ανήλικους ή/και νεαρούς ενήλικους για την τέλεση εγκλημάτων, να καταστήσουμε μια τέτοια χρησιμοποίηση εντελώς «ασύμφορη» και ιδιαίτερα επικίνδυνη ποινικά. Η ιδέα δεν είναι καινούργια μια τέτοια πρόβλεψη υπάρχει στην νομοθεσία κατά της διάδοσης των ναρκωτικών από το 1987ⁱⁱⁱ όσον αφορά στην χρησιμοποίηση ανήλικων κατά την τέλεση διακίνησης και ήδη τιμωρείται κατά τις διατάξεις για την εμπορία ανθρώπων (εδώ εμπορία ανηλίκων) και μόνο η στρατολόγησή τους με σκοπό τον πορισμό παράνομου περιουσιακού οφέλους από την τέλεση εγκληματικών πράξεων από αυτούς^{iv} ή με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους σε ένοπλες επιχειρήσεις^v.

Κατά την άποψή μας ο ενήλικος θα πρέπει να τιμωρείται σε κάθε περίπτωση που χρησιμοποιεί ανήλικο για την τέλεση οιασδήποτε εγκλήματος ή στρατολογεί ανήλικο με τέτοιο σκοπό. Πιο συγκεκριμένα θα μπορούσε να ενταχθεί στον ΠΚ διάταξη μετά από εκείνη του άρθρ. 82Α (Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά), δυνάμει της οποίας ο ενήλικος που στρατολογεί^{vi} ανήλικους^{vii} με σκοπό την τέλεση εγκληματικών πράξεων από αυτούς θα τιμωρείται με ποινή Α αν δεν τελέστηκε έγκλημα από τον ανήλικο, με ποινή Β αν τελέστηκε από τον ανήλικο πλημμέλημα και με ποινή Γ αν τελέστηκε κακούργημα, ανεξαρτήτως της ευθύνης του ιδίου για συμμετοχή ή άμεση ή έμμεση αυτουργία στο ίδιο έγκλημα και της ποινικής μεταχείρισης^{viii} του ανήλικου. Λχ στην περίπτωση που ο ενήλικος έχει στρατολογήσει ανήλικο στο πλαίσιο οργανωμένης υποστήριξης ομάδας ποδοσφαίρου ώστε να συγκροτήσει ιδιαίτερη ομάδα εφόδου και τον χρησιμοποιήσει για την τέλεση κακούργημα ανθρωποκτονίας θα τιμωρηθεί τόσο για ηθική αυτουργία (ή έμμεση αυτουργία) σε ανθρωποκτονία όσο και για στρατολόγηση ανηλίκου με σκοπό την διάπραξη κακούργηματος.

Η επιλογή του είδους και της κλιμάκωσης του ύψους των ποινών Α, Β και Γ ανήκει στον νομοθέτη. Για τον ως άνω επιθυμητό σκοπό της πρόληψης της στρατολόγησης ανηλίκων αρκεί αυτές, έστω χαμηλές, όχι μόνο να προβλέπονται και να επιβάλλονται σε όσο το δυνατόν εγγύτερο στην τέλεσή της χρόνο αλλά και να εκτελούνται ...

Δημήτριος Ι. Γκύζης
Αντισταγγελέας Εφετών Αθηνών

ⁱ Άγγελος Τσιγκρής, Η πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων απαιτεί στρατηγική και εθνικό σχέδιο δράσης, dikastiko.gr.

ⁱⁱ Νεαρός ενήλικος θεωρείται, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρ. 133 ΠΚ, ο ενήλικος που δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του.

ⁱⁱⁱ Περίπτωση ιδιαίτερα διακεκριμένης διακίνησης ναρκωτικών, άρθρ. 8 εδ. α' Ν. 1729/1987: «Με ισόβια κάθειρξη και με χρηματική ποινή δέκα εκατομμυρίων δραχμών μέχρι διακοσίων εκατομμυρίων δραχμών τιμωρείται ο παραβάτης των άρθρων 5, 6 και 7 του παρόντος νόμου, [...] *αν χρησιμοποιεί με οποιονδήποτε τρόπο ανήλικα πρόσωπα κατά την τέλεση των παραπάνω πράξεων [...]*». Ήδη άρθρ. 23 παρ. 1 στοιχ. β' Ν. 4139/2013: «Με ισόβια κάθειρξη ή με πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, καθώς και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ μέχρι εξακόσιες χιλιάδες (600.000) ευρώ τιμωρείται ο δράστης των πράξεων των άρθρων 20 και 22: [...] β) όταν είναι ενήλικος και [...] *μεταχειρίζεται με οποιονδήποτε τρόπο ανήλικο πρόσωπο κατά την τέλεση των πράξεων αυτών*».

^{iv} Περίπτωση διακεκριμένης εμπορίας ανθρώπων, άρθρ. 323Α παρ. 4 εδ. α', 3, 2, 5 στοιχ. δ' ΠΚ. Εδώ δεν απαιτείται καν η απόδειξη πράξεων παράσυρσης αρκεί ο στρατολογούμενος να είναι ανήλικος.

^v Περίπτωση διακεκριμένης εμπορίας ανθρώπων, άρθρ. 323Α παρ. 4 εδ. β', 3, 2 ΠΚ. Εδώ απαιτείται η απόδειξη πράξεων παράσυρσης.

^{vi} Στρατολογώ εδώ με την έννοια του συγκεντρώνω, βρίσκω οπαδούς ή συνεργάτες για να τους χρησιμοποιήσω για την τέλεση αξιόποινης πράξης (Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides).

^{vii} Ενδεχομένως και νεαρούς ενήλικους αλλά εδώ αποσπώντας τη συναίνεση τους με τη χρήση απατηλών μέσων ή παρασύροντάς τους εκμεταλλευόμενος την ευάλωτη θέση στην οποία βρίσκονται (επιχείρημα από το άρθρ. 323Α παρ. 2 ΠΚ).

^{viii} Άρθρ. 121, 126 ΠΚ.